

نامه‌ی آموزشی

احتمالاً تا به حال مداد رنگی به دست گرفته‌اید و خواسته‌اید چیزی بکشید. و احتمالاً تصویری که شما کشیده‌اید با تصویری که کسی دیگر کشیده است یکسان نیست. مثلاً شما یک خانه کشیده‌اید و کسی که کنار شما نشسته یک کوه. هم‌چنین ممکن است شما و کسی که کنار شما نشسته تصویر یکسانی کشیده باشید، اما شما از مداد سبز استفاده کرده باشید و او از مداد بنفش. یادتان هست سال گذشته گفتیم زبان وسیله‌ای برای انتقال مفاهیم است؟ از این دیدگاه، زبان یک «ابزار» است مثل مدادهای رنگی و متنی که نوشته می‌شود و یا جمله‌ای که گفته می‌شود، مثل تصویری است که نقاش کشیده است. برخی نقاش‌ها دوست دارند از طبیعت نقاشی کنند. برخی هم دوست دارند چهره‌ی انسان‌ها را بکشند. برخی دوست دارند طبیعت را زیبا بکشند، برخی دوست دارند چهره‌ی انسان‌ها را زشت تصویر کنند. این تفاوت‌ها مربوط به مفاهیم است، مفاهیمی که در ذهن نویسنده‌ها هم هست. برخی

با آبرنگ نقاشی می‌کشند و برخی ترجیح می‌دهند با رنگ روغن کار کنند. همین‌طور برخی رنگ‌های تیره را دوست دارند و برخی رنگ‌های روشن. این تفاوت، تفاوت در «انتخاب ابزار» است. در هر متن هم این تفاوت‌ها هست. مثلاً برخی دوست دارند واژه‌های ساده و عامیانه را به کار ببرند و برخی واژه‌های ادبی‌تر را ترجیح می‌دهند. یا برخی دوست دارند به نظم سخن بگویند و برخی دوست دارند متن بنویسند. پس هر متن یک مفهوم دارد و یک ظاهر، که

البته لزوماً از هم جدا نیستند.

پرسش‌های نکته‌ی ۱

۱- تفاوت‌های دو متن زیر را بررسی کنید.

الف) زان یار دل‌نوازم شکریست با شکایت / گر نکته‌دان عشقی بشنو تو این حکایت
بی مزد بود و منت هر خدمتی که کردم / یا رب مباد کس را مخدوم بی عنایت
در زلف چون کمندش ای دل مپیچ کان جا / سرها بریده بینی بی جرم و بی جنایت

ب) از آن یار دل‌نوازم، هم شکر می‌گویم و هم شکایت دارم. اگر تو عشق را می‌فهمی، داستاتم را بشنو. به او خدمت‌های فراوان کردم اما پاداشی نگرفتم، ای خدا کسی به این درد دچار نشود! و ای دل، عاشق او نشو، او مانند تو کشته بسیار دارد.

۲- کدام بیت از ادبیات بیش‌تر استفاده کرده است؟ چرا؟

الف) رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن / ترک من خراب شب‌گرد مبتلا کن

ب) روز است ای دو دیده در روزنم نظر کن / تو اصل آفتابی چون آمدی سحر کن

۳- شعر زیر را معنی کنید و زیر آن بنویسید. تفاوت متن شما و شعر در چیست؟

بسان رهنوردانی که در افسانه‌ها گویند / گرفته کوله‌بار زاد ره بر دوش / فشرده چوبدست خیزران در مشت / گهی پرگوی و گه

خاموش / در آن مهگون فضای خلوت افسانگیشان راه می‌پویند / ما هم راه خود را می‌کنیم آغاز..

۴- برای تصویر روبه‌رو دو بند بنویسید، در یکی از ادبیات استفاده کنید و در دیگری نه.

(۱)

(۲)

نامه‌ی آموزشی

*یوسف نبی عزیز کرده‌ی پدر یعقوب نبی بود. در کودکی، با حسدِ برادران از زادگاهِ خود «کنعان» دور شد و این برای یعقوب، چنان عذاب‌آور بود که شدتِ گریه‌های او، بینایی را از او گرفت. سال‌ها بعد یوسف نبی در اوج عزّت و اقتدار پدر را دید و این مایه‌ی شادی فراوان پدر شد.

*مخاطب من به تازگی، عزیزی گم کرده و در غم او عذاب می‌کشد. اطرافیان او، با تمام توانشان او را دلداری داده‌اند اما نتیجه‌ای نداشته است. مخاطب من، داستان یوسف نبی (ع) را می‌داند و من این چنین او را تسکین می‌دهم:

یوسف گم گشته باز آید به کنعان غم مخور / کلبه‌ی احزان شود روزی گلستان غم مخور

*گاه با استفاده از داستان‌ها و وقایع تاریخی و آیات و روایات و احادیث و ...، کلام زیباتر می‌شود و بیش‌تر اثر می‌گذارد. واژه‌ی «تلمیح» در لغت یعنی «نگاه تند و آنی به سوی چیزی انداختن». تلمیح یک آرایه‌ی ادبی است. واز آن‌جا که قدرت بالایی در زیباتر کردن سخن دارد، به دفعات در ادبیات فارسی از آن استفاده شده است.

- اهمّ داستان‌های پیامبران:

داستان‌های آفرینش آدم، داستان رانده شدن آدم و حوا از بهشت، داستان هابیل و قابیل، داستان کشتی نوح، داستان‌های زندگی یوسف، داستان‌های زندگی ابراهیم، داستان‌های زندگی موسی، داستان‌های زندگی عیسی و روایات متعدّد درباره‌ی زندگی پیامبر اسلام.

- اهمّ داستان‌های صدر اسلام:

روایات مربوط به زندگی اهل بیت پیامبر، داستان‌های دیگر شخصیت‌های اطراف پیامبر نظیر ابوبکر، سلمان، ابوذر و ...

- اهمّ داستان‌های کهن در ادبیات فارسی:

لیلی و مجنون، خسرو و شیرین، فرهاد و ...

- احادیث، آیات و روایات

- داستان‌های زندگی برخی از عرفا و مشایخ صوفیه

پرسش‌های نکته‌ی ۲

- ۱- مشخص کنید هر کدام از ابیات زیر به چه داستان، واقعه یا آیه‌ای تلمیح دارند؟
 (الف) پدرم روضه‌ی رضوان به دو گندم بفروخت / ناخلف باشم اگر من به جوی نفروشم
 (ب) یا رب این آتش که بر جان من است / سرد کن، زان سان که کردی بر خلیل
 (ج) دل شود گر به علم بیننده / راه جوید به آفریننده
 (د) گفتند خلائق که تویی یوسف ثانی / چون نیک بدیدم به حقیقت به از آنی
 (ه) بیستون بر سر راه است مباد از شیرین / خبری گفته و غمگین دل فرهاد کنید
- ۲- عبارت «انالحق» گفته‌ی چه کسی است؟
- ۳- در بیت زیر، منظور از «خاک» چیست؟ بیت به داستان زندگی دو پیامبر اشاره می‌کند. این دو پیامبر کدامند؟
 «یار مردان خدا باش که در کشتی نوح / هست خاکی که به آبی نخرد طوفان را»
- ۴- بیت زیر به داستان زندگی کدام پیامبر اشاره می‌کند؟
 «جهان یک‌سر مقام آفلین است / در این غربت‌سرا عرفان همین است»

پرسش‌های تشریحی

- ۱- واژه‌های زیر را معنا کنید.
 (۱) طلعت (۲) زینت (۳) طنین (۴) متفق (۵) کنه
 (۶) ماهیت (۷) ماورا (۸) جلال (۹) بصر (۱۰) خشت
- ۲- تفاوت معنایی واژه‌های «مَحال» و «مُحال» را بیان کنید و بگویید نام استان کشورمان «چهار مَحال و بختیاری» است یا «چهار مَحال و بختیاری»؟
- ۳- «پی» در بیت «محال است سعدی که راه صفا / توان رفت جز بر پی مصطفی» چه معنایی دارد؟
- ۴- «توفنده» واژه‌ای فارسی است یا عربی؟ تفاوت «توفان» و «طوفان» را بیان کنید.
- ۵- واژه‌ی «پرستار» در بیت «پرستار امرش همه چیز و کس / بنی آدم و مرغ و مور و مگس» چه معنایی دارد؟

۶- واژه‌های «جمیل» و «جمال» را معنا کنید و تفاوت آن‌ها را بیابید.

۷- کدام واژه در ابیات زیر نادرست نوشته شده است؟

«از سر زلف عروسان چمن دست بدارد / به سر زلف تو گر دست رسد باد صبا را
سر انگشت تحیر بگزد عقل به دندان / چون تعمل کند این صورت انگشت نما را»

۸- در بیت «به نام خدایی که جان آفرید / سخن گفتن اندر زبان آفرید»، نقش دستوری واژه‌های قافیه چیست؟

۹- در بیت «خداوند بخشنده‌ی دستگیر / کریم خطابش پوزش‌پذیر»، «صفت‌ها» را مشخص کنید.

۱۰- تشبیه بیت «یکی را به سر، برنهد تاج بخت / یکی را به خاک اندر آرد ز تخت» چیست و مصراع دوم کنایه از چیست؟

۱۱- «خلیل» به چه معنا و لقب کدام پیامبر است؟

۱۲- پنج اثر از «قیصر امین‌پور» نام ببرید.

۱۳- مصراع «گروهی بر آتش برد ز آب نیل» به چه کسانی اشاره می‌کند؟

۱۴- در بیت «به درگاه لطف و بزرگیش بر / بزرگان نهاده بزرگی ز سر»، نقش دستوری «لطف و بزرگیش» چیست؟

۱۵- بیت «جهان متفق بر الهیتش / فرومانده از کنه ماهیتش»، چه مفاهیمی دارد؟ نقش دستوری «الهیت» و «ماهیت» در این بیت چیست؟

۱۶- بیت «بشر، ماورای جلالش نیافت / بصر، منتهای جمالش نیافت» به چه معناست؟ قافیه‌های بیت را بیابید.

۱۷- تشبیه بیت «تأمل در آینه‌ی دل کنی / صفایی به تدریج، حاصل کنی» چیست؟

۱۸- مفهوم بیت «چشم دل باز کن که جان بینی / آن‌چه نادیدنی‌ست، آن بینی» چیست؟

۱۹- قافیه و ردیف را در بیت «ماه، برق کوچکی از تاج او / هر ستاره، پولکی از تاج او» مشخص کنید.

۲۰- در شعری که از قیصر امین‌پور در کتاب درسی آمده‌است، بیت «دکمه‌ی پیراهن او آفتاب / برق تیر و خنجر او ماهتاب» حذف شده‌است. به نظر شما این بیت چندمین بیت شعر بوده‌است؟

۲۱- تحقیق کنید آیه‌ی شریفه‌ی «تُعَزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تَذِلُّ مَنْ تَشَاءُ» با کدام بیت از شعر سعدی «به نام خدایی که جان آفرید» قرابت معنایی دارد؟

۲۲- در بیت «دوستی از من به من نزدیک‌تر / از رگ گردن به من نزدیک‌تر» ردیف و قافیه کدامند؟

۲۳- مفهوم بیت دوم ابیات زیر چیست؟

«پیش از این‌ها فکر می‌کردم خدا / خانه‌ای دارد میان ابرها
رعد و برق شب، طنین خنده‌اش / سیل و طوفان، نعره‌ی توفنده‌اش»

۲۴- نقش دستوری واژه‌های قافیه در هر یک از ابیات زیر چیست؟

(الف) در دل او دوستی جایی نداشت / مهربانی هیچ معنایی نداشت

(ب) نیت من در نماز و در دعا / ترس بود و وحشت از خشم خدا

۲۵- زمان افعال متن زیر را مشخص کنید و مصدر آن‌ها را بیابید.

«برای من، کاری نشدنی نیست. مگر چند بار زندگی می‌کنیم؟ چرا باید این زندگی را با «نمی‌توانم» و «نمی‌شود» بگذرانیم؟ بعضی وقت‌ها دلمان می‌خواهد استراحت کنیم، اما استراحت هم اندازه‌ای دارد و درست نیست که تصور کنیم این استراحت کردن، هدف ماست.»

۲۶- در بیت «مهربان و ساده و بی‌کینه است / مثل نوری در دل آینه است»، کدام آرایه‌های ادبی وجود دارد؟

۲۷- جدول زیر را کامل کنید.

بن مضارع	بن ماضی	مصدر	زمان	فعل	
				رسیدیم	۱
آ			ماضی		۲
				خندیدند	۳
	کشید		مضارع		۴

۲۸- در بیت «گفتمش پس آن خدای خشمگین / خانه‌اش این جاست؟ این جا در زمین؟»، نقش دستوری «ش» چیست؟

۲۹- زمان افعال ایات زیر را مشخص کنید.

«یا رب این آتش که در جان من است / سرد کن زان سان که کردی بر خلیل»

«من نمی‌یابم مجال ای دوستان / گرچه دارد او جمالی بس جمیل»

۳۰- عبارات زیر را کامل کنید.

(الف) ماه‌شرف‌خانم مستوره‌ی کردستانی فرزند ابوالحسن، شاعر قرن ... هجری قمری در شهر سنندج به دنیا آمد. وی به دو زبان

فارسی و کردی شعر سروده‌است. او را نخستین زن تاریخ‌نویس کرد در ایران شمرده‌اند. «دیوان شعر» و ... از آثار اوست.

(ب) شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی شاعر قرن ... هجری قمری از بزرگ‌ترین شاعران و نویسندگان ایران است. وی آموزش‌های

مقدماتی را در زادگاه خود ... فراگرفت و برای اتمام تحصیلات به بغداد از مراکز بزرگ علمی عصر خود رفت و پس از ۳۵ سال به

شیراز برگشت. بوستان به شعر و ... به ... و دیوان اشعار از او بر جای مانده‌است. مجموعه‌ی این آثار ... نامیده می‌شود.

(ج) بوستان سعدی که آن را ... نیز می‌خوانند، منظومه‌ای در قالب ... از سعدی شیرازی است. این منظومه‌ی اخلاقی، اجتماعی و

عرفانی به ... باب تقسیم شده و تاکنون به زبان‌های مختلف از جمله لاتین، انگلیسی، فرانسوی، آلمانی و ترکی ترجمه شده‌است.

(د) هاتف اصفهانی از شاعران دوره‌ی افشاریه و زندیه است که در قرن ... هجری قمری وفات یافت. وی در سرودن غزل از ... و ...

پیروی می‌کرد. «ترجیع بند» عرفانی وی نیز معروف است.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۳۱- «بوریا» ...

(۱) حصیری است که از نی می‌سازند. (۲) کلبه‌ای است که در جنگل ساخته شده‌است.

(۳) کسی است که متظاهران را رسوا می‌کند. (۴) پرنده‌ای مهاجر است که در مسیر خود از شیراز می‌گذرد.

۳۲- بیت کدام گزینه با بیت «ای نام نکوی تو، سردفتر دیوان‌ها / وی طلعت روی تو، زینت‌ده عنوان‌ها» قرابت معنایی دارد؟

(۱) ای نام تو بهترین سرآغاز / بی نام تو نامه کی کنم باز

(۲) ای یاد تو مونس روانم / جز نام تو نیست بر زبانم

(۳) ای کارگشای هر چه هستند / نام تو کلید هر چه بستند

(۴) ای هست کن اساس هستی / کوتاه ز درت درازدستی

۳۳- کدام گزینه به داستان زندگی پیامبری اشاره نمی‌کند؟

- (۱) من ملک بودم و فردوس برین جایم بود / آدم آورد در این دیر خراب آبادم
 - (۲) ملک در سجده‌ی آدم زمین‌بوس تو نیت کرد / که در حسن تو لطفی دید بیش از حد انسانی
 - (۳) ز دور آدم تا دور اعور دجال / چو جان بنده نبوده‌ست جان‌سپرده تو را
 - (۴) می‌کنم، تنها، از جاده عبور / دور ماندند ز من آدم‌ها / سایه‌ای از سر دیوار گذشت / غمی افزود مرا بر غم‌ها
- ۳۴- کدام عبارت با بیت «یکی را به سر، برنهد تاج بخت / یکی را به خاک اندر آرد ز تخت» قرابت معنایی دارد؟**
- (۱) هر آن که از روی نادانی نه او را گزید، گزند او ناچار بدو رسید.
 - (۲) گره‌گشای هر بندی، آموزنده‌ی هر پندی.
 - (۳) ارجمند گرداننده‌ی بندگان از فرومایگی، در پای افکننده‌ی گردن‌کشان از سروری.
 - (۴) بلندی و برتری از درگاه او جوی و بس.

۳۵- همه‌ی ابیات زیر به داستان زندگی یوسف پیامبر اشاره دارند. کدام گزینه ترتیب وقایع را به درستی بیان می‌کند؟

- (الف) به دستم داد آن یوسف ترنجی / که هر دو دست خود خستم من امروز
- (ب) ماه کنعانی من! مسند مصر آن تو شد / وقت آن است که بدرود کنی زندان را
- (پ) ای ماه کنعانی تو را یاران به چاه افکنده‌اند / در رشته‌ی پیوند ما، چنگی بزن، بالا بیا
- (ت) الا ای یوسف مصری که کردت سلطنت مغرور / پدر را بازپرس آخر کجا شد مهر فرزندی؟
- (۱) الف، ب، پ، ت (۲) پ، الف، ب، ت (۳) ت، پ، ب، الف (۴) الف، پ، ب، ت

۳۶- بیت کدام گزینه با بیت «چشم دل باز کن که جان بینی / آنچه نادیدنی‌ست، آن بینی» قرابت معنایی دارد؟

- (۱) چشم جهانیان به تماشای رنگ و پوست / جز چشم دل که محو تماشای دیگر است
- (۲) امروز می‌خوری غم فردا و هم‌چنان / فردا به خاطرت غم فردای دیگر است
- (۳) گر خلق را بود سر سودای مال و جاه / آزاده مرد را سر و سودای دیگر است
- (۴) دیشب دلم به جلوه‌ی مستانه‌ای ربود / امشب پی ربودن دل‌های دیگر است

۳۷- در کدام بیت متمم با دو حرف اضافه وجود دارد؟

- (۱) بینداخت رستم کیانی کمند / سر ابرش آورد ناگه به بند (ابرش: اسبی که بر او نقطه‌ها باشد).
- (۲) بغرید رستم چو شیر ژیان / از آواز او خیره شد مادیان
- (۳) به زین اندر آورد گلرنگ را / سرش تیز شد کینه و جنگ را
- (۴) در گنج بگشاد و دینار داد / از امروز و فردا نیامدش یاد

۳۸- کدام بیت با مصراع دوم بیت «جهان متفق بر الهیتش / فرومانده از کنه ماهیتش» قرابت معنایی دارد؟

- ۱) بری از رنج و گدازی بری از درد و نیازی / بری از بیم و امید بری از چون و چرایی
- ۲) بری از خوردن و خفتن بری از شرک و شبیهی / بری از صورت و رنگی بری از عیب و خطایی
- ۳) نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی / نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی
- ۴) نبد این خلق و تو بودی نبود خلق و تو باشی / نه بجنبی نه بگردی نه بگاهی نه فزایی

۳۹- نقش دستوری واژه‌های قافیه در بیت زیر به ترتیب کدام است؟

«گلستان کند آتشی بر خلیل / گروهی بر آتش برد ز آب نیل»

- ۱) متمم، مضاف‌الیه (۲) مضاف‌الیه، مضاف‌الیه (۳) مضاف‌الیه، متمم (۴) نهاد، متمم

۴۰- بیت کدام گزینه با بیت «یکی را به سر برنهد تاج بخت / یکی را به خاک اندر آرد ز تخت» قرابت معنایی دارد؟

- ۱) بدین‌گونه چون تیره شد بخت من / ربودند آرایش تخت من
- ۲) بخت ما را بر درید آن بخت او / تخت ما شد سرنگون از تخت او
- ۳) کلاه سعادت یکی بر سرش / گلیم شقاوت یکی در برش
- ۴) تاج و کلاه سر به فلک برکشید از او / کآراست عز و ملکش تاج کلاه را

۴۱- کدام ابیات قطعه‌شعر زیر، تلمیح دارند؟

- «قامت نازم که از سرو سهی، دلکش‌تر است / نوک مژگان، همی خونریزتر از خنجر است
از سرشکم گر به پاخیزد ز نو، طوفان نوح / ای خدایا، ناخدا اندر میانه رهبر است
نازپروردی که در بازار حسن و دلبری / قیمت یک طاق ابرویش ز یوسف، برتر است»
- ۱) اول و سوم (۲) اول و دوم (۳) دوم و سوم (۴) اول، دوم و سوم

۴۲- در کدام گزینه بی‌تی هست که با سایر ابیات قرابت معنایی ندارد؟

- الف) نه ضمیر و وهم را بر سر او هرگز وقوف / نه زبان و طبع را در ذات او هرگز مجال
ب) توان در بلاغت به سبحان رسید / نه در کنه بی‌چون سبحان رسید
ج) نه در ایوان قربش وهم را بار / نه با چون و چرایش عقل را کار
د) بر او علم یک ذره پوشیده نیست / که پیدا و پنهان به نزدش یکی‌ست
ه) محیط است علم ملک بر بسیط / قیاس تو بر وی نگردد محیط
و) تا نپنداری که صانع در خیال آید تو را / زان که کیفیت پذیرد هرچه آید در خیال
ز) در صفتت گنگ فرومانده‌ایم / «من عرف‌الله» فروخوانده‌ایم
ح) نه ادراک در کنه ذاتش رسد / نه فکرت به غور صفاتش رسد

- ۱) الف، ب (۲) ج، د (۳) ه، و (۴) ز، ح

۴۳- بیت کدام گزینه با بیت «به درگاه لطف و بزرگیش بر / بزرگان نهاده بزرگی ز سر» قرابت معنایی دارد؟

(۱) سخاوت نشان بزرگی بود / ولی زین بزرگان نخواهیم یافت

(۲) بر بزرگان خرده گیری وز بزرگی دم زنی / گر بزرگی بگذر این راه و به ترک خرده گیر

(۳) کلاه سعادت یکی بر سرش / گلیم شقاوت یکی در برش

(۴) تکیه بر جای بزرگان نتوان زد به گزاف / مگر اسباب بزرگی همه آماده کنی

۴۴- کدام عبارت با مصراع دوم بیت «جهان متفّق بر الهیتش / فرومانده از کنه ماهیتش» قرابت معنایی دارد؟

(۱) ای کریمی که بخشنده‌ی عطایی و ای حکیمی که پوشنده‌ی خطایی.

(۲) ای صمدی که از ادراک خلق جدایی و ای احدی که در ذات و صفات بی‌همتایی.

(۳) ای خالقی که راهنمایی و ای قادری که خدایی را سزایی.

(۴) جان ما را صفای خود ده و دل ما را هوای خود ده و چشم ما را ضیای خود ده.

۴۵- کدام عبارت از ادبیات بهره برده است؟

(۱) تیک‌تاک ساعت، تنها صدایی است که در خانه‌ی من به گوش می‌رسد.

(۲) مدّت‌هاست مرغ عشق درون قفس مرده‌است.

(۳) گلی که زمانی شاداب بود، حالا در لیوان خالی پژمرده است.

(۴) انگار صدای او روح این خانه بود که از وقتی رفته، این خانه هم مرده است.

۴۶- عبارت کدام گزینه به زبان «ادبی» نوشته نشده است؟

(۱) سایه‌ات را از سرم مگیر، ای که خورشید به شوق تو طلوع می‌کند هر بامداد.

(۲) و هر شبانگاه ماه، به تقلیدی کودکانه از چهره‌ی دلربای تو خودنمایی می‌کند.

(۳) گردش خورشید به دور زمین، نظری است که سال‌ها پیش بی‌اعتبار شد.

(۴) اما ماه، فقط از جاذبه‌ی توست که دور زمین می‌چرخد.

۴۷- کدام بیت با آیه‌ی «وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَ نَعَلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَ نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ» قرابت معنایی دارد؟

(۱) خالق خلق و نگارنده‌ی ایوان رفیعی / خالق صبح و برآورنده‌ی خورشید منیری

(۲) کشتی خود با خدا بسپار کز توفان یأس / عالمی شد غرق و دست ناخدایی برنخواست

(۳) دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم

(۴) عمری که می‌رود به همه حال جهد کن / تا در رضای خالق بی‌چون به سر بری

۴۸- بیت کدام گزینه با بیت «محال است سعدی که راه صفا / توان رفت جز بر پی مصطفی» قرابت معنایی دارد؟

- ۱) از شر نفس و فتنه‌ی خلقش نگاه دار / یارب به حق سیرت پاک پیمبران
- ۲) خلاف پیمبر کسی ره گزید / که هرگز به منزل نخواهد رسید
- ۳) ایشان پیمبران و رفیقانند / چون دشمنی تو بیهده ترسا را؟
- ۴) بر فرق کابنات چرا پا نمی‌نهم؟ / آخر نه خاک پای عزیز پیمبرم؟

۴۹- بیت «گلستان کند آتشی بر خلیل / گروهی بر آتش برد ز آب نیل» نشان‌دهنده‌ی ... خداوند است.

- ۱) عظمت
- ۲) قدرت و اختیار
- ۳) یاری‌گر بودن
- ۴) محیط بودن

۵۰- کدام بیت تلمیح دارد؟

- ۱) عقل بازاری بدید و تاجری آغاز کرد / عشق دیده زان سوی بازار او بازارها
- ۲) ای بسا منصور پنهان ز اعتماد جان عشق / ترک منبرها بگفته بر شده بر دارها
- ۳) عاشقان دردکش را در درون ذوق‌ها / عاقلان تیره‌دل را در درون انکارها
- ۴) عقل گوید پا منه کاندرا فنا جز خار نیست / عشق گوید عقل را کاندرا تو است آن خارها

۵۱- کدام بیت با ابیات زیر قرابت معنایی دارد؟

- «تازه فهمیدم خدایم این خداست / این خدای مهربان و آشناست
دوستی از من به من نزدیک‌تر / از رگ گردن به من نزدیک‌تر»
- ۱) عاشقان پیدا و دلبر ناپدید / در همه عالم چنین عشقی که دید؟
 - ۲) آخر اندر غار در طفلی خلیل / از سر انگشت شیری می‌مکید
 - ۳) قد و بالایی که چرخش کرد راست / عاقبت چون چرخ کز قامت خمید
 - ۴) نی خمش کن عالم‌السر حاضرست / نحن اقرب گفت من حبل‌الورید

۵۲- عبارت کدام گزینه به زبان ادبی نوشته نشده است؟

- ۱) دل من، شهری بود خالی از باغ و بهار. (۲) آسمان شب‌هایش، بی‌ستاره بود و تیره و تار.
- ۳) نور ماه، بازتاب نور خورشید است. (۴) و تو، ناگهان ماه شب تاریک من شدی!

۵۳- در بیت زیر به ترتیب، کدام واژه‌ها به «ناصر» و «رحمان» بودن خداوند اشاره دارند؟

«خداوند بخشنده‌ی دستگیر / کریم خطابش پوزش‌پذیر»

- ۱) پوزش‌پذیر، کریم (۲) کریم، پوزش‌پذیر (۳) بخشنده، دستگیر (۴) دستگیر، بخشنده

۵۴- واژه‌ی «خداوند» در کدام بیت، صرفاً همان معنایی را می‌دهد که در عبارت زیر دارد؟

چوپان در جواب مردی که گفت: «خداوندش را بگوی که گُرگ گوسفند را برد»، گفت: «خُدای خود را چه بگویم؟»

- ۱) به نام خداوند جان و خرد / کزین برتر اندیشه برنگذرد
- ۲) ولیکن خداوند بالا و پست / به عصیان در رزق بر کس نیست
- ۳) خداوند فرمان و رای و شکوه / ز غوغای مردم نگرده ستوه
- ۴) ز خاک آفریدت خداوند پاک / پس ای بنده افتادگی کن چو خاک

۵۵- زمان همه‌ی افعال همه‌ی مصراع‌ها یکسان است مگر مصراع گزینه‌ی

(۱) دل از من برد و روی از من نهان کرد (۲) رفتی و نمی‌شوی فراموش

(۳) دیدی ای دل که غم عشق دگر بار چه کرد؟ (۴) راه من با تو بسی فاصله‌ها داشت، ولی ما رفتیم

۵۶- در کدام بیت واژه‌ای به ساختمان مصدر آمده است؟

(۱) شبگیر که چرخ لاجوردی / آراست کبودی‌ای به زردی

(۲) خندیدن قرص آن گل زرد / آفاق به رنگ سرخ گل کرد

(۳) مجنون چو گل خزان رسیده / می‌گشت میان آب دیده

(۴) زان آب که بر وی آتش افشاند / کشتی چو صبا به خشک می‌راند

۵۷- کدام واژه با استفاده از بن مضارع ساخته شده است؟

(۱) رفتار (۲) پسندیده (۳) پاک‌کن (۴) ناچار

۵۸- متن زیر با واژه‌های کدام گزینه کامل می‌شود؟

«رساله‌ی قشیریه نوشته‌ی ابوالقاسم قشیری از عارفان قرن ... است. اصل این کتاب به زبان ... است و یکی از شاگردان قشیری

آن را به فارسی برگردانده است. موضوع این کتاب، ... است. این اثر با تصحیح و تعلیقات استاد ... به چاپ رسیده است.»

(۱) ششم، ترکی، تفسیر قرآن، فروزانفر

(۲) ششم، ترکی، تفسیر قرآن، شفیعی کدکنی

(۳) پنجم، عربی، معرفی برخی از بزرگان عارف و شرح اصطلاحات و الفاظ رایج میان آن‌ها، فروزانفر

(۴) پنجم، عربی، معرفی برخی از بزرگان عارف و شرح اصطلاحات و الفاظ رایج میان آن‌ها، شفیعی کدکنی

۵۹- شکل کاربرد متمم و حرف اضافه‌های مشخص شده‌ی بیت زیر را، می‌توان در بیت گزینه‌ی ... دید.

«مهتری گر به کام شیر در است / شو خطر کن ز کام شیر بجوی»

(۱) سواری که باشد به نیروی پیل / ز خون راند اندر زمین جوی نیل

(۲) بدرّ جگر گاه دیو سپید / ز شمشیر او گم کند راه، شید (خورشید)

(۳) همانا چو سهراب دیگر سوار / نبودست جنگی، گه کارزار

(۴) به چنگ پدر در به هنگام جنگ / به آوردگه کشته شد بی‌درنگ

۶۰- زمان فعل‌های عبارت زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

«من و شاهزاده کم‌کم با هم دوست شدیم. هر روز چیزی از سیاره‌ی او می‌فهمیدم، مثلاً این که بیش از حد به گل خود مهر می‌ورزد.»

(۱) ماضی، ماضی، ماضی (۲) مضارع، ماضی، ماضی

(۳) ماضی، ماضی، مضارع (۴) مضارع، ماضی، مضارع